

Bijlage 2 Uitvoeringsprojecten biodiversiteit en leefgebieden

Voorbeeld 1 Leefgebieden gladde slang in De Kempen (binnen EHS)

Inleiding

In 2006 heeft RAVON in opdracht van de Provincie Noord-Brabant het beschermingsplan voor de gladde slang opgesteld (van Delft & van Rijsewijk, 2006). Het plan kenmerkt zich door een hoge mate van concreetheid en al voorafgaand en tijdens het opstellen ervan, zijn de beheerders van alle leefgebieden betrokken. Hierdoor was er direct veel draagvlak. Via digitale nieuwsbrieven en jaarlijkse informele bijeenkomsten met alle betrokken beheerders, vertegenwoordigers van de provincie en RAVON, werd dit netwerk enthousiast in stand gehouden. Vanaf het begin is er aandacht voor overige natuurwaarden in de leefgebieden van gladde slang (vogels, insecten, planten); waardoor er ook onder deskundigen met betrekking tot deze soortgroepen draagvlak is.

Uitvoering

Sinds de publicatie van het beschermingsplan zijn in alle leefgebieden van de gladde slang in Noord-Brabant grote hoeveelheden uitvoeringsmaatregelen genomen:

- Grenspark Zoom – Kalmthoutse Heide

Omvangrijk stuifzand- en heideherstelproject met Life-financiering waarin de eisen van de gladde slang nadrukkelijk zijn meegenomen.

- Omgeving Zundert

Bijstelling van heidebeheer, kleinschalig openkappen van verboste terreindelen en aanleg van microhabitats (“slangenbulten”: hopen van stammen, takken en plagsel).

- Kempen

Meer dan 30 hectare bos en opslag verwijderd, meer dan 35 km heidebermen door naaldbossen, 30 hectare landbouwgrond omgezet in schraal grasland en heide.

Bijstelling van het heidebeheer en aanleg van microhabitats (“slangenbulten”).

- Peel

circa 370 ha aangepakt, waarvan ca. 288 ha heide moest worden opengemaakt, 84 ha opslagbos verwijderd, corridors gemaakt en 30 ha geplagd.

Bijstelling van heidebeheer en aanleg van microhabitats (“slangenbulten”).

Resultaten gladde slang

- Grenspark Zoom – Kalmthoutse Heide

Sterk toegenomen aantal waarnemingen van gladde slangen aan Nederlandse kant van het Grenspark. Voorheen waren er hier vrijwel geen waarnemingen. Sterke toename nachtzwaluw.

- Omgeving Zundert

Veel betere kennis van de populatie ter plekke (pas eind jaren 90 daar herontdekt). Gladde slangen nu ook aanwezig in terreindelen waar soort voorheen nooit gevonden werd.

- Kempen

Gebruik van nieuwe corridors, gebruik van nieuwe heideterreintjes, gebruik van slangenbulten (67% na 5 jaar in gebruik en er worden jongen geboren), toename slangenwaarnemingen op de bekende plekken.

- Peel

Door uitgekiend werkprotocol geen schade aan belangrijke ligplaatsen van slangen, ondanks zware werkzaamheden. Er werden bijv. 15 slangen in 2 uur tijd gevonden in het werkgebied (4 mnd. na werkzaamheden)!

Bezetting van meerdere nieuwe zomerligplaatsen waar ook al jongen worden geboren. Veel uitzwervende jongen naar o.a. de nieuwe open gebiedsdelen. Vondsten bij de aangelegde slangenbulten.

Bijkomende resultaten

Enthousiast en deskundig netwerk van beheerders, medewerkers van provincie, Waterschappen, gemeenten en circa 50 vrijwilligers die monitoren en kleinschalig beheerwerk uitvoeren.

Veel meeprofiterende prioritaire plant- en diersoorten. Dit wordt ook erkent door specialisten met betrekking tot die soortgroepen. Zo wordt zowel in het beschermingsplan voor de nachtzwaluw als voor sprinkhanen en krekels vermeld dat het beheer zoals uitgevoerd in de Kempen voor de gladde slang, ook gunstig is voor die soorten. Enkele belangwekkende meeprofiterende soorten: lentevuurspin, veldkrekel, bont dikkopje (vlinder), levendbarende hagedis, nachtzwaluw, geelgors, roodborsttapuit en jeneverbes.

Een mooier landschapsbeeld, ook volgens veel fietsers en wandelaars, dankzij het aanbrengen van meer variatie in open en besloten terreindelen in de grote boswachterijen van de Kempen en Grenspark Zoom-Kalmthout.

Export van kennis over beheer voor de gladde slang naar andere provincies en naar het buitenland (België, Duitsland) via publicaties, lezingen en opdrachten.

Kilometerslange heidecorridor in de Kempen, 4 jaar na aanleg. Voorheen stond het naaldbos tot pal tegen het pad, waardoor er geen heidefauna aanwezig was. Nu leven hier gladde slang, levendbarende hagedis, nachtzwaluw, bont dikkopje en veldkrekel.

Slangenbult in de Reuselse Moeren. Deze structuren zijn in Noord-Brabant bedacht en zeer succesvol gebleken. Van 18 bulten in de Reuselse Moeren werden er na 5 jaar al 12 door gladde slangen gebruikt, zelfs als plek waar jongen geboren worden. Inmiddels worden ze ook elders in Nederland toegepast.

Impressie van karakteristieke en zeldzame soorten die in Noord-Brabant profiteren van de vele uitvoeringsmaatregelen: lentevuurspin, veldkrekel, nachtzwaluw, gladde slang, bont dikkopje, geelgors, roodborsttapuit, jeneverbes.

Voorbeeld 2 Plasdraspercelen voor weidevogels in de Maaspolders bij Oss (agrarisch gebied)

De Maaspolders herbergen nog belangrijke populaties weidevogels als grutto, tureluur en Kievit. In dit gebied is in het kader van agrarisch natuurbeheer een collectief weidevogelbeheer van kracht. Belangrijk onderdeel van weidevogelgebieden zijn de zg. plasdraspercelen. Dit zijn percelen waar in de winter en voorjaar een laagje water op het maaiveld staat. Dit soort percelen zijn bij aankomst van de weidevogels uit de overwinteringsgebieden van belang als foerageergebied en later ook als broedgebied. Onderstaande plaatjes geven een beeld van de werkzaamheden en de eerste resultaten.

Geknipt

foto: Peter van Halbeek

Rijds over de Gouwerdweg zag fotograaf Peter van Halbeek onlangs dat er gegraven werd in het weiland vlakbij de noordkant van Maren-Kessel. Er verscheen na verloop van tijd een dijkje en het weiland werd onder water gezet. Het leverde een mooie foto op en de fotograaf kreeg zich af wat er de bedoeling van was.

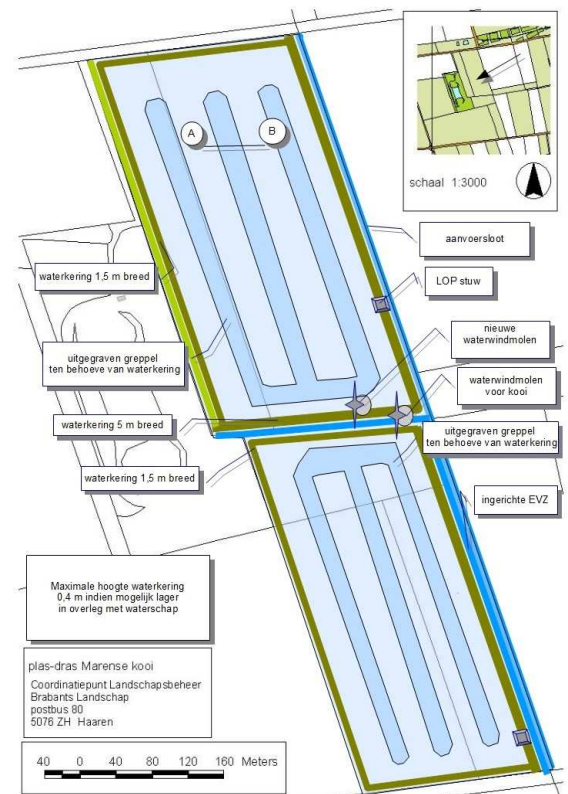
ken tekeente naar Brabants Landschap leverde vervolgens nieuws op het gaat hier om een uniek 'plas-dras-gebiedje'. De hele week hebben ze door de regio voor beeld bij het nieuws, onze fotograaf Raul Fijger en Peter van Halbeek. In de fotoregier Geknipt laten zij bevestigings zien waar ze op stuiten.

Uniek Brabants plas-drasgebiedje

MAREN-KESSEL - Het is de tweede plek in heel Brabant waar het is gelukt om een zogeheten 'plas-dras-gebiedje' aan te leggen, zegt Jochim Sloothaak van Brabants Landschap. En meer plekken komen er niet bij voorlopig, verwacht hij. De enig andere locatie waar het is gelukt om agrarische grond om te zetten in een drassig weidegebied voor vogels, is de Wijkse Waard bij Wijk en Aalburg. Het gaat om een project

waarbij een agrariër grond afstaat, in het geval van Maren-Kessel voor zes jaar, tegen een vergoeding van het rijk. De provincie stelt geld beschikbaar om een grondwal aan te leggen en een greppelstructuur te graven, en er komen twee windmolens voor de waterbeheersing. Brabants Landschap werkt voor de uitvoering samen met Landschapsbeheer Oss, Brabant Water en waterschap Aa en Maas. De grond is voor 60 procent onder

water gezet, maximaal 40 centimeter diep, en de boer mag er pas na 15 juli, als hij dat zou willen, weer vee op laten grazen. Het vinden van gebieden voor het project is moeilijk, stelt Sloothaak, en het geld ervoor is op. Toch is de 'plas-dras' bij Maren-Kessel nu al een succes. Er zijn veel weidevogels gesignaleerd, zoals grutto, wulp, watersnip, tureluur en groenpootruiter. Weidevogelgroep Maasdonk inventariseert ze.

Op bovenstaande foto is het perceel te zien na inrichting in de winter van 2011.
De rechtse foto is uit het voorjaar van 2012. Het perceel trek in het vroege
voorjaar veel vogels. In 2012 en 2013 hebben er diverse soorten weidevogels